

Йога за Всички

справочник

практики по
йога в София
и страната

БРОЙ 40 | ОКТОМВРИ 2014 | ЦЕНА 2,50 ЛВ

школи на йога

акро йога

аюрведа

как да овладеем
гнева и питта

въведение в
пранаяма

споделено

виняса флоу йога
двигателят на
промяната

интервю

д-р Б.Р. Шарма

йога практика

йога за
интуиция и
мъдрост

себепознание

семейството
и семейните
взаимодействия
в холотропния
процес

на фокус

защо йога е
особено важна
в училищата

9 771314 319034 10

10

2// от редактора

Знанието дава смирение

4// събитията през октомври

8// йога в ежедневието

Глината в твоите ръце

10// школи на йога

Акро йога

14// споделено

Виняса флоу йога – двигателят на промяната

18// интервю с д-р Б.Р. Шарма

**Осъзнаем ли действията си,
ще решим и проблемите си**

22// практически курс пранаяма

Въведение в пранаяма

26// гледна точка

Постелката за йога има значение

28// йога у дома

Йога за интуиция и мъдрост

32// на фокус

Йога в училищата

40// индология

Деванагари – град на безсмъртните

44// себепознание

**Семейството и семейните взаимодействия
в холотропния процес**

50// аюрведа за всички

Диагноза гняв

54// притчите на изтока

Създаването на Сарасвати

57// словото на учителите

Бхагавад Гита Мала

58// пътешествия

Земя сред облаците

58// жива храна

Кокосово кърп с нахут и ориз

67// справочник

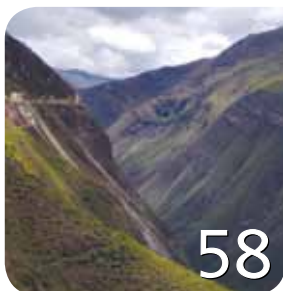
Къде да практикуваме йога в София и страната

18

32

58

От съчетанието от духовната мъдрост на йога, динамичната сила на акробатиката и любящата доброта на тайландския масаж се формира уникално нова практика, която култивира доверие, връзка, игра, общност, работа в екип, комуникация, взаимна подкрепа, висша и любяща доброта. Терминът *акро йога* етимологично произлиза от гръцкия корен *акрос* със значение „висш, висок“ и санскритската дума *йога* – „съюз“. Посредством тази комбинация се образуват невероятни физически форми, появят се емоционални и духовни

трансформации. В акро йога класовете може да участва всеки, който е готов да общува, да дава и да получава. Тук няма възрастови ограничения.

Терапевтичният аспект се проявява чрез силата на тежестта. Когато изпълняваме движения с главата надолу, отпуснати върху ръцете и краката на партньора, в тялото ни се променя

естеството на циркулацията на лимфата и кръвта

Релаксацията в състояние на „полет“ раздвижва и освобождава гръбначния стълб – нашия основен енергиен канал. След практика по акро йога се чувстваме по-силни и по-млади – премахнати са вътрешните блокажи, възстановена е нормалната циркулация на прана, подобрени са жизнените процеси.

Практиката по акро йога започва със загряващи асани, които всеки изпълнява самостоятелно, след което ▶

Д-р Б.Р. Шарма е директор на колежа за йога и културен синтезис, асоцииран с института „Кайвалядж-хама“ в Лонавля, Индия. Работил е 15 години като директор и 14 години като научен сътрудник към философско-литературната катедра на института. Съавтор и редактор е на 10 книги, като „Йога коша“, „Йога конкорданс“ и др. Прави изследвания върху „Хатха йога прадипика“, „Шива самхита“, „Васищха самхита“ и др. Публикувал е повече от 40 научни статии. Участвал е в редица международни и национални научни конференции и симпозиуми, изнася лекции и води семинари в различни части на света. Има 25-годишен опит в преподаването на традиционни йога текстове, ръководи студенти в магистърската и докторската програма в Университета в Пуна. Магистър е по санскрит и има докторска степен по бхакти литература и манускриптология. Д-р Шарма бе почетен участник в провеля се в края на 2013 г. международен йога конгрес в София, по време на който бе любезен да отговори на въпроси, поставени от представител на редакцията.

Осъзнаем ли действията си, ще решим и проблемите си

Кой е г-р Шарма?

Когато бях на девет, срещнах своя духовен учител Шамбхави Натх – погвижник от линията на Горакнатх, т.е. от Натх традицията, в която и аз бях посветен. Той ме окуражи да работя в областта на йога, и това правя вече повече 30 години. Това е моят път и същност. Изградих своя поглед върху живота в съответствие с индийските свещени писания.

Кой е най-големият урок, който сте научили от вашия гуру?

Един ден седяхме с него въкъщи, а отгоре наг беседката бяха накацали птици и вдигаха невъобразим шум. Аз плеснах с ръце и ги прогоних. Тогава учителят ми каза: „Ти си мислиш, че това

е твоят дом, но птиците смятат, че е техният! В това се състои разликата в мисленето.“ След тази случка целият ми поглед върху живота се промени.

Какво е основното, на което ви учеше учителят?

Обучаваше ме главно в разбирането и прилагането в живота на философията на Веданта. Обичаше да казва: „Тази градина принадлежи на Бог. Всяка частичка от Вселената представя Бога“. В началото ми даде физически упражнения от хатха йога, а впоследствие и някои медитативни техники като *трапак*. Концентрирах се за дълго върху голям огън, започнах да практикувам и медитация. По-късно ►

Във време, в което делникът рядко ни оставя възможност да си поемем дъх, съзнателната промяна в начина, по който дишаме, трансформира дълбоко нас самите. Чрез осъзнато дишане осигуряваме достъп на жизнената енергия до всяка клетка на тялото. Резултатите са не само подобряване на физическото състояние, но и успокояване на ума, отпускане на дълго събираните вътрешни напрежения и разширяване на съзнанието

Силата на дихателните упражнения е позната от хилядолетия. В стълбичата на раджа йога пранаяма е междинно звено между заниманията с тялото и заниманията с ума, мостът между външното и вътрешното. Дишането е автоматичен телесен процес и в същото време представлява работа с фините енергии. Да се намесим в неговия ход означава да наложим во-

лята на мисълта си върху инстинкта и по този начин да натрупаме вътрешна сила. Работата с тялото в йога чрез изпълнението на асаните в повечето случаи е недостатъчна, защото вътрешните проблеми на хората в съвременното общество са прекалено голям товар, за да бъде преодолян единствено чрез външни средства. В същото време мисленето на днешния човек е своеобразно бунуше от емоции и навлизането в него направо с медитативни практики може да се окаже взривоопасно. Пранаяма е достъпна за всеки практика, която, приложена дисциплинирано и последователно, развързва един по един възлите на вътрешните напрежения, без да създава опасности.

Целебната сила на пранаяма е призната и използвана от западната психотерапия вече десетилетия наред. Често обаче тя губи своят преобразяващ ефект, тъй като отделни техники от нея са заимствани поотделно, прилагат се без необходимата последователност и в груг контекст. Затова е изключително важно да бъдем напътствани и наблюдавани от опитен учител при овладяването им или поне при първоначалния опит с пранаяма практиките. Самите дихателни упражнения не са сложни и при необходимост всеки може самостоятелно ▶

в изпълнението на по-сложни асани. Подхождат осъзнато и с чист ум към практиката.

НА КАКВА ВЪЗРАСТ Е ХУБАВО ДЕЦАТА ДА ЗАПОЧНАТ ДА ПРАКТИКУВАТ ЙОГА

И училищните ръководства, и родителите, все още се колебаят по отношение на този въпрос. По принцип децата над 6-годишна възраст са физически готови и способни да практикуват йога асани. Вярно е, че и тези на 5 години биха могли да изпълняват някои упражнения, но трябва да се развият още малко, за да започнат чисто формално да се занимават с йога.

От една страна, статичните пози в йога не са подходящи за малки деца, а от друга – прекалено динамичната практика бързо ги изморява. Действително те са много гъвкави и пластични, но не бива да се експериментира с тези им качества

Мускулите им все още не са достатъчно развити и силни и занимания от 25-35 мин може да се окажат изтощителни. Важно правило е нищо да не се налага със сила – нека децата

сами да пробват, да се включват в изпълнението на асаните. Прекалената дисциплинираност не бива да се прилага на толкова ранен етап.

КОИ АСАНИ МОГАТ ДА БЪДАТ ПРЕПОДАВАНИ В УЧИЛИЩЕ

За съжаление асортиментът на много от учителите, които преподават йога на деца и ученици, е ограничен до няколко прости пози и упражнения. Обикновено това са: Пагмасана (поза Лотос), Матсясана (поза Риба), Дханурасана (поза Лък), Бхуджангасана (поза Кобра), Ширшасана (Стойка на глава), Сарвангасана (поза Свещ), Халасана (поза Рало) и още няколко дргуи. Не е редно преподавателят да се ограничава в определен брой асани, след като децата са възприемчиви и могат да усвоят спокойно около 30-40 асани в рамките на една година, в случай че имат йога занимания веднъж седмично.

СТАТИЧНИ ИЛИ ДИНАМИЧНИ АСАНИ СА ПОДХОДЯЩИ ЗА ДЕЦА

Ако на децата се показват само статични асани, те лесно ще загубят интерес и ще се разсейват по време на практиката. Необходимо е учителят внимателно да подбере по-леки и неподвижни пози в съчетание с динамични и енергични такива. Движенията укрепват мускулатурата, активират ставите и заздравяват тялото, като го подготвят за изпълнението на по-трудни упражнения. Динамиката

дума, но с различно ударение (брахман), се разбира като човек, познаващ същността на свещеното слово.

Изучаването на санскрит и неговата „огърлица от срички“ е изучаване на същността на свещеното слово. Буквите в деванагари сами по себе си изпълняват ролята на мантра. Те са своеобразни печати на духа, чрез които човек превръща света в свое притежание и се свързва с Абсолюта

Санскритските букви са майките (матрика) на вътрешното ни Аз. Жизнената енергия в човека често е представяна като поток от всички санскритски букви и звукове. А рецитирането им е от

най-значимите духовни практика в мантра йога, защото оказва огромен ефект върху дремещата в нас, свита на кълбо сила Кундалини.

МАНТРА ПУРУША КАТО ЛЕЧЕБНА ПРАКТИКА

Освен подпомагащи контрола върху ума, сричките от деванагари се използват за лечение на финото праническо тяло, което според доктрината на тантра е част от всеки човек. Така например 16-те гласни в деванагари съответстват на ключови марма точки, разположени по главата, 25-те съгласни – на основните връзки на ръцете и краката и петте области на корема, полугласните (яа, ра, ла, ва) заедно със съскащите звуци (са, ша, кша) отговарят за тъканите и основните конституенти на тялото като кости, нервна и дихателна система. Пълната мантрическа промивка на праническото тяло се нарича *мантра пуруша* и е уникален метод за „освещаване“ на всяка част от човешката анатомия. Практиката се осъществява с рецитиране на цялата

азбука, като се започне от звука „а“, отговарящ за върха на главата и продължим през всяка следваща зона по тялото, докато стигнем последната буква „кша“, която отговаря за нервната система на ума. Там, където чувстваме физическа болка или слабост, се препоръчват по-продължителни повторения. Например ако имаме проблем с очите, за които отговарят кратката и дълга гласна „и“, е добре да повторим поне десет пъти мантрата *им* за дясното око и *иим* за лявото, или *ом им намах*, *ом иим намах*.

Не на последно място мантра пуруша и рецитирането на звукове от деванагари може да се използва, докато правим асани. С това допълнително насочваме вниманието си върху конкретната област и засилваме лечебния ефект от практиката. ●

Очаквайте продължение за мистичното значение на буквите от деванагари в следващите статии от рубриката.

ХРАНИТЕЛЕН РЕЖИМ ЗА ОВЛАДЯВАНЕ НА ПИТТА ДОША

- Изключване от менюто на: месо, пиле, риба, сланина, мас, яйца, желатин и продукти, които ги съдържат.
- Да се избягват: стар мед, банани, вишни, праскови, грейпфрут, домати, патладжани, спанак, картофи, лук, чесън, ряпа, репички и гъби.
- Намаляване на употребата на горещи, пържени, ферментирани, кисели, пикантни и люти храни, особено от веригите за бързо хранене.
- Ограничаване приема на: алкохол, кафе, черен чай, цигари, безалкохолни газирани напитки (особено тези с кофеин и други възбуждащи вещества), шоколад, захарни и шоколадови изделия с бяла захар, маргарин, кашкавал, саламурено сирене и сусамово олио.

Препоръчват се:

- млечни храни – прясно сирене, домашна извара;
- заместители на бялата захар – нерафинирана захар, кленов сироп, пресен мед;
- покълнали семена;
- семена и ядки – ко-

кос, слънчогледово семе, авокадо;

- зелени градински подправки;
- подправки – кардамон, куркума, мента, кимион, фенел, резене, кориандр, асафетида;
- зеленчуци – сладки картофи (батати), чушки, млечна царевича, пресен грах, тиква, тиквички, броколи, аспержи, зелен боб, бамя, зеленолистни зеленчуци. Хубаво е да се приемат сурови, готвени на пара или задушени с гхи.

Желателно е да се консумира проста, свежа, домашно приготвена, успокояваща храна и хладни, пресни и негазирани напитки

ПРЕПОРЪКИ ЗА ОБЩИЯ НАЧИН НА ЖИВОТ

- Да се ограничи излагането на силна слънчева светлина и топлина.
- Да се избягват интензивни емоции и изгарящи чувства, екстремни преживявания и други, силно възбуждащи питта доша състояния.

● В Кали юга, епохата, в която живеем, особено полезна е джапа медитацията – повтаряне на мантри с броеница от 108 мъниста, изработени от свещеното дърво туласи (тулси).

● Пранаяма и юга асани, които понижават питта доша: Ситхали пранаяма, Поздрав към Луната (Чандра намазкара), Камила (Ущтрасана), Кобра (Бхуджангасана), Кравешко лице (Гомукхасана), Лодка (Наукасана). Да се избягват: Поздрав към Слънцето (Суря намазкара), Стойка на глава (Ширшасана) и обрънати пози.

● Масажи на ходилата с рициново или кокосово масло преди сън, а на главата – с масло брингарадж. Може да се постави капка сандалово масло на третото око, на гърлената чакра, на сърдечната чакра, на свивките на лактите и на вътрешната страна на китките.

● Нанасяне на гхи в ноздрите, като се използва върхът на малкия пръст, за да достигне маслото максимално навътре, а после силно се смръква. Един път на ден е достатъчно.